

Батьківський всеобуч «Дозвілля в сім'ї».

Головним соціальним інститутом виховання й розвитку особистості в сучасному світі є сім'я, тому її зміцнення є однією з найвищих моральних цінностей суспільства. Сім'я сприяє вирішенню багатьох завдань соціального виховання та культурного розвитку особистості. Її суспільний статус, культурно-освітній рівень посилюють роль морально-психологічних засад у використанні вільного часу. В основі організації та оптимізації сімейного середовища пріоритетну роль відіграє дозвілля. Воно стає необхідною умовою гармонійного розвитку кожного члена сім'ї, позитивного психологічного клімату, зміцнення подружніх стосунків, взаєморозуміння між батьками та дітьми. Збагачене дозвілля дозволяє кожному в сім'ї бути цікавою особистістю для своїх близьких, змінювати духовну єдність з ними.

Дозвілля- частина позаробочого часу, який залишається у людини після виконання непорушних невиробничих обов'язків (пересування на роботу і з роботи, сон, їда і ін. види побутового самообслуговування). Діяльність, що входить в сферу Д., можна умовно розділити на декілька взаємозв'язаних груп. До першої з них відносяться навчання і самоосвіта в широкому сенсі слова, тобто різні форми індивідуального і колективного освоєння культури: відвідини публічно-видовищних заходів і музеїв, читання книг і періодики, слухання радіо і перегляд телепередач. Іншу, найбільш групу, що інтенсивно розвивається, в структурі Д. представляють різні форми любительської і суспільної діяльності: **самодіяльні заняття і захоплення (хобі), фізкультура і спорт, туризм і екскурсії і т.д.** Важливе місце у сфері Д. займає спілкування с. ін. людьми: **заняття і ігри з дітьми, товариські зустрічі (удома, в кафе, на вечорах відпочинку і т.д.).** Частина Д. витрачається на пасивний відпочинок

Особливу увагу батьки повинні приділяти **сімейному відпочинку**. Сімейне дозвілля повинно будуватися, виходячи з основних сфер сімейних відносин і, враховуючи всі функції сім'ї. Відпочиваючи, спілкуючись, приймаючи участь в спільних конкурсах та програмах, батьки і діти вчаться бути ближче один до одного. Спільні бесіди, дискусії, конференції з участю спеціалістів-медиків, психологів, соціальних працівників, допомагають поколінням у сім'ї знаходити спільну мову, навчатися терпінню, уваги по відношенню один до одного.

У зв'язку з соціально економічним станом в державі, багато родин не мають можливості разом займатися спортом, ужитковим мистецтвом,

Є сім'ї, які називають «проблемними», «неблагополучними» і вихованню дітей в таких родин не надається належної уваги. Дуже часто діти з таких родин йдуть до клубного закладу чи до клубу дітей та підлітків за місцем проживання для того, щоб знайти тих, хто зрозуміє їх, підтримує, зігріє теплом своєї душі і серця, навчить стійко витримувати і долати життєві перепони, залишаючись при цьому Людиною. Саме школа об'єднує в гуртки самодіяльного мистецтва та творчості, спортивні секції, учасники, активісти стають для такої категорії відвідувачів другою сім'єю.

Але є родини, які активно відпочивають разом. Слід відзначити, що такі сім'ї більш об'єднані, менш конфліктні, діти з цих сімей рідко стають асоціальними елементами.

Форми роботи з родинами

Надзвичайно велике місце надається такій популярній формі, як **бесіда**.

Бесіди епізодичні, циклові можуть проводитись як для членів сім'ї всіх вікових категорій, так і окремо для дітей, підлітків, батьків.

Роль бесіди як форми роботи з родиною в першу чергу полягає в тому, щоб такі бесіди допомагали вирішувати сімейні проблеми з участю спеціалістів, обмінялись досвідом виховної роботи, обміркувати, осмислити сімейні відносини.

– **ігрові дозвіллєві пізнавально-розважальні програми** – це засіб дорослим ненадовго відчутти себе «дітьми» і поринути у світ дитячої психології. Разом приймаючи участь в іграх та конкурсах, діти і їхні батьки починають відчувати себе однією командою;

– популярні такі **конкурсні програми** як:

▪ «Мамо, тато і я – дружна, весела (спортивна, музична, танцювальна – варіантів безліч) сім'я»;

- «Супер Бабуся»;
- «Козацькому роду нема переводу»;
- «Моя родина – моя Батьківщина»
- «Сімейні КВК(В)»;
- «Ну-мо, хлопчики й дівчатка»;
- «Принц та принцеса»;
- «Міс Дюймовочка»;
- «Найкращі в світі Мамо й Тато»;

– рекреативний **сімейний відпочинок** – туризм, походи, пікніки; **спортивний сімейний відпочинок** (естафети, масові забіги, пляжні турніри та інше...);

сімейні **сеанси в кінотеатрах**;

екскурсійна робота – сімейні відвідування музеїв, виставок, пам'ятників мистецтва та архітектури, пам'ятних місць;

сімейні **відвідування** театрів, концертів, масових свят..;

сімейні **ансамблі** – вокальні, музичні, естрадні, фольклорні;

сімейні **театри**...

Кожна родина може займатися якимось видом ужиткового мистецтва:

різьбленням;

- лозоплетінням;
- бісероплетінням;
- ткацтвом;
- гончарством;

- образотворчим мистецтвом;
- виготовленням штучних квітів і композицій з них;
- вишиванням;
- малюванням;

Сімейне дозвілля характеризується сьогодні протилежними тенденціями:

- ◆ активними формами проведення дозвілля (туристичні подорожі, спортивні розваги, відвідування дозвіллевих комплексів);
- ◆ одомашненням дозвілля (читання, спілкування у сімейному колі, перегляд відео, спільне ведення домашнього господарства).

На обсяг та зміст сімейного дозвілля впливають соціально- культурні тенденції, притаманні сучасному суспільству в цілому:

- взаємозв'язок сімейного життя та професійної діяльності батьків обумовлюються зростанням вільного часу та скорочення робочого. Здається, що вільний час може використовуватись для спілкування з дітьми. Однак життя переконує в іншому: за останні роки різко збільшилася професійна активність жінок, постійно зростає кількість сімей, де працюють і батько, і мати;

- **Характер сімейного дозвілля** визначається також тією роллю, яку відіграють в життєдіяльності сім'ї соціально-культурні чинники (спрямованість **культурних інтересів батьків**, структура та спільність дозвіллевих занять, рівень розвитку духовного світу дорослих, фінансове становище, стиль життя, інтереси членів сім'ї). **Дозвілля сім'ї залежить і від віку подружжя**: кожна вікова група, кожен життєвий цикл сім'ї вимагають своїх специфічних форм та методів дозвіллевої роботи. Молоді сім'ї тяжіють до масових форм дозвілля, віддаючи перевагу інноваціям, тимчасовому бажанню, моді, стихійності. Молоді сім'ї прагнуть збалансувати індивідуальні та сімейні інтереси. Звичка проводити дозвілля відповідно до особистих інтересів, бажання розвивати індивідуальні дозвіллеві інтереси, врівноважуються народженням спільного сімейного дозвілля. Намагання розмежувати сімейне та індивідуальне дозвілля свідчать про загрозу дестабілізації сімейних стосунків. Передумовою конфліктів у сім'ї можуть бути: споживацький характер домашніх форм дозвілля, обмеження соціальних контактів подружжя відвідуванням близьких та прийомами рідних у себе вдома. Побороти ці негативні тенденції можна, розширюючи сферу соціального спілкування молодого подружжя, формуючи культуру дозвілля.

З віком у подружжя виробляється індивідуальний стиль проведення дозвілля, на яке впливають професійні, соціальні, матеріальні чинники. Дозвілля у цей період характеризується вибірковістю, раціоналізмом, врахуванням бажань інших членів сім'ї. Важливим чинником проведення дозвілля є **рівень сімейного прибутку**, від якого залежить обсяг та якість дозвіллевої діяльності. Сім'ї, які не мають відповідного матеріального забезпечення, не можуть дозволити собі участі в

“дорогих” дозвіллевих заходах - кінний спорт, відвідування басейнів, тривалі туристичні подорожі, зимові види спорту, відвідання концертів. Тому перевага надається такому дозвіллю, як прогулянки, рибальство, перегляд телепередач, відвідання кінотеатрів, бібліотек, клубів за інтересами. Основною формою сімейного дозвілля лишається спільне проведення уїкендів та відпусток. Масовий характер відпочинку на природі пов'язаний з мобільністю населення, автоматизацією і технічним оснащенням побуту, якісним туристичним обслуговуванням.

Слід наголосити на тому, що головним принципом сімейного дозвілля є спільна участь у дозвіллевих заходах батьків та дітей.

Така організація сімейного дозвілля є найдоцільнішою для використання усіх можливих варіантів проведення сім'ями свого вільного часу.

Дослідження зарубіжних науковців переконують, що сімейне виховання безпосередньо впливає на розвиток моральної ідентифікації підлітка, Одержані результати свідчать, що спільне проведення дозвілля, спільна участь батьків та дітей в соціальній, культурній, рекреаційній діяльності сприяють формуванню у дитини високих моральних якостей та позитивній соціалізації особистості. **Приклад батьків, які вміють правильно організувати своє дозвілля, наслідується дітьми у майбутньому дорослому житті. Теплі, дружні стосунки між батьками й дітьми, проведення разом дозвілля є необхідною умовою для активного розвитку моральності дитини, а їх спільна творча діяльність формує у підростаючого покоління відповідальність та високі моральні обов'язки перед суспільством.**

Вирішення проблеми поколінь значною мірою залежить і від наявності спільних інтересів у батьків та дітей, від розвитку цих інтересів у години дозвілля. **Спільні захоплення допомагають зміцнити взаєморозуміння, зближують.** Необхідно вказати й на доцільність формування в сім'ї активної позиції, а не лише споживання духовних цінностей. На формування моральності особистості впливає не лише сім'я, але й дозвіллеві установи (клуби, соціальні служби, рекреаційні агенції, молодіжні організації).

Висновки

. Сімейне дозвілля розвиває психолого-педагогічну культуру батьків, культуру спілкування, навчає дорослих організувати дитяче дозвілля, а при потребі — коригувати його, відроджує традиції спільного проведення часу, урізноманітнює сімейний відпочинок.

Сімейне дозвілля сприяє гармонійному розвитку кожного члена сім'ї, підтримує позитивний психологічний клімат, зміцнює подружні стосунки, налагоджує взаєморозуміння між батьками та дітьми. Повноцінне дозвілля дозволяє кожному члену сім'ї бути цікавою особистістю для своїх близьких, розвивати духовну єдність з ними.

Головним принципом сімейного дозвілля є спільна участь у ньому батьків та дітей. Його диференціюють за такими категоріями: спільні заходи для дітей та батьків, заходи для дітей, заходи для дорослих. При цьому враховуються: тип сім'ї, її вікові ознаки, наявні соціально-педагогічні проблеми, соціально-культурний рівень.

Дозвіллева сфера позитивно впливає на особистість дитини, дозволяє відчувати себе повноцінною людиною, сприяє успішній соціалізації. Участь дитини-інваліда в різноманітних гуртках, спортивних клубах, арт-проектах, мистецьких конкурсах є основою самоствердження для багатьох дітей-інвалідів.

Сімейне дозвілля має приносити задоволення кожному членові сім'ї — від змістовного й доброзичливого спілкування, від реалізації своїх потреб у русі, пізнанні, розвитку. Тільки тоді воно впливає як розвиваючий захід і на дітей, і на дорослих, підвищує їхній культурний рівень, дає відчуття єднання сім'ї. Не забувайте дивувати близьких: несподівані сюрпризи, довгоочікувані подарунки, романтичні моменти тощо — усе це надихає, дає змогу почуватися потрібним і коханим, тобто наповнює життя змістом. А найяскравіші моменти залишаться в пам'яті назавжди: грітимуть душу й зворушуватимуть уяву через багато років.